

*Ινστιτούτο Πολιτισμού,
Δημοκρατίας και Εκπαίδευσης
Institute of Culture, Democracy and Education*

Ανακοίνωση

46^ο

**Πανελλήνιο Διαδικτυακό Συνέδριο
Ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών
με θέμα:**

Επιστημονικός διάλογος

**για τα κοινωνικά ζητήματα και τον ρόλο της πολιτικής, του πολιτικού συστήματος,
των εκκλησιαστικών και θρησκευτικών συστημάτων**

Η ελευθερία και οι δυνατότητες των πολιτών και της εκπαίδευσης

Επιστημονική σειρά

Η φωνή του Πολίτη

7-9 Νοεμβρίου 2025

Λέξεις όπως *πολιτική, ηγέτες, πολιτικά κόμματα, πολιτικό σύστημα, εκκλησίες, θρησκείες, δημοκρατία, εκπαίδευση* είναι έννοιες που συναντώνται καθημερινά στον δημόσιο λόγο και στη ζωή των πολιτών. Παρ' όλα αυτά, στην ελληνική κοινωνία –και ιδίως στο εκπαιδευτικό της σύστημα– οι πολίτες δεν έχουν διδαχθεί συστηματικά και ουσιαστικά το περιεχόμενο και τη λειτουργία αυτών των εννοιών. Η πολιτική παιδεία, η κομματική οργάνωση, η εκκλησιαστική λειτουργία των θρησκειών, η ηγεσία και η δομή των πολιτικών και θρησκευτικών συστημάτων απουσιάζουν σχεδόν πλήρως από την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Αντιθέτως, επικρατεί η αντίληψη ότι οι μαθητές *δεν πρέπει* να ασχολούνται με τέτοιου είδους ζητήματα – συχνά θεωρείται "κακό" ή "επικίνδυνο" να αναπτύσσουν άποψη για αυτά. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι νέοι περιορίζονται αποκλειστικά στα μαθήματα που εγκρίνει το Υπουργείο Παιδείας σε συνεργασία με την Εκκλησία της Ελλάδος. Το αποτέλεσμα είναι η απουσία μιας κοινής, βασισμένης στη γνώση και την κριτική σκέψη, αντίληψης για κρίσιμες κοινωνικοπολιτικές έννοιες. Έτσι, κάθε πολίτης διαμορφώνει άποψη βάσει προσωπικών συζητήσεων, παρατηρήσεων ή πληροφοριών από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης – χωρίς επαρκές παιδαγωγικό υπόβαθρο.

Το γεγονός ότι δεν προβλέπονται στο σχολείο μαθήματα που να αναλύουν τις πολιτικές και θρησκευτικές δομές της χώρας αποκαλύπτει ότι αυτές παραμένουν εν πολλοίς άγνωστες για την πλειοψηφία των πολιτών. Η όποια γνώση αποκτάται, προέρχεται είτε από τους καθ' ύλην υπευθύνους –πολιτικούς, θρησκευτικούς, θεσμικούς εκπροσώπους– είτε από τα ΜΜΕ, και όχι από μια οργανωμένη, επιστημονικά τεκμηριωμένη εκπαιδευτική διαδικασία.

Γίνεται λοιπόν επιτακτική η ανάγκη να ενταχθούν στο σχολικό πρόγραμμα –με επιστημονικό, παιδαγωγικό και αντικειμενικό τρόπο– θεματικές όπως: Πολιτική παιδεία και δημοκρατικοί θεσμοί, Κομματική και εκκλησιαστική λειτουργία, Σεξουαλική αγωγή, Οδική και κοινωνική συμπεριφορά στην οποία θα έχει προτεραιότητα ο άνθρωπος κι όχι το αυτοκίνητο, Περιβαλλοντική εκπαίδευση, Πρώτες βοήθειες, Θρησκευσιολογία με σεβασμό στην πολυπολιτισμικότητα. Μόνο μέσα από μια ολοκληρωμένη, σύγχρονη και ανοιχτή παιδεία μπορεί να δημιουργηθεί μια ενεργή, υπεύθυνη και σκεπτόμενη κοινωνία πολιτών.

Επιπλέον, υπάρχουν βασικά ζητήματα που εξακολουθούν να αποκρύπτονται ή να παρουσιάζονται με μονοδιάστατο τρόπο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η αρχαία ελληνική θρησκεία, η οποία, στη σχολική εκπαίδευση, αντιμετωπίζεται απλώς ως «μυθολογία». Η ιστορική αλήθεια όμως είναι ότι η ελληνική θρησκεία υπήρξε ένα πλήρες θρησκευτικό σύστημα, που λειτούργησε μέχρι και τον 7ο αιώνα μ.Χ., και –παρά τις διώξεις– εξακολουθεί να επιβιώνει σε λανθάνουσα μορφή έως σήμερα. Αυτή η επιλεκτική προσέγγιση της ιστορίας και των θρησκειών αποκλείει τη δυνατότητα μιας ειλικρινούς κατανόησης της πολιτιστικής και θρησκευτικής μας ταυτότητας.

Συνεπώς, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το συμπέρασμα ότι η ελληνική πολιτεία –σε συνεργασία με τους θεσμούς της– *δεν επιθυμεί* οι πολίτες να αποκτούν πλήρη και αντικειμενική γνώση για τη λειτουργία των πολιτικών και θρησκευτικών θεσμών. Δεν τους προορίζει για ελεύθερους, αυτόνομους, σκεπτόμενους και χειραφετημένους πολίτες, αλλά για πειθαρχημένους και παθητικούς ακόλουθους.

Το κενό αυτό στην εκπαίδευση και τη δημόσια παιδεία φιλοδοξεί να αναδείξει, στο μέτρο του δυνατού, η παρούσα **1η συνεδριακή διαδικασία**, θέτοντας τις βάσεις για έναν ουσιαστικό διάλογο γύρω από το είδος της κοινωνίας και της πολιτείας που επιθυμούμε να διαμορφώσουμε.

Σκοπός του Συνεδρίου

Σκοπός του Συνεδρίου είναι η καταγραφή και ανάδειξη των βασικών ζητημάτων που απασχολούν τη σύγχρονη κοινωνία. Αν και έχουν οριστεί βασικές θεματικές ενότητες, αναγνωρίζεται ότι τα κοινωνικά ζητήματα είναι δυναμικά και ενδέχεται να διαφοροποιούνται ή να επεκτείνονται. Γι' αυτό, **κάθε ενδιαφερόμενος που εντοπίζει σημαντικά ζητήματα τα οποία δεν περιλαμβάνονται στις υπάρχουσες θεματικές, καλείται να τα προτείνει**, ώστε να ενσωματώνονται διαδοχικά στον κατάλογο και να αποτελέσουν μέρος του ευρύτερου διαλόγου που επιδιώκει το Συνέδριο.

Ενδεικτικές Θεματικές Συνεδρίου

1. Η υπογεννητικότητα στην Ελλάδα και η επίδραση της μετανάστευσης περίπου 1,5 εκατομμυρίου νέων πτυχιούχων τα τελευταία 15 χρόνια.
2. Η λειτουργία των ελληνικών πανεπιστημίων ως εκπαιδευτικά κέντρα για αγορές του εξωτερικού.
3. Η μετανάστευση εργαζομένων: από το ιστορικό δουλεμπόριο στις σύγχρονες μορφές εκμετάλλευσης.
4. Ο ρόλος των παραρτημάτων ξένων πανεπιστημίων στην Ελλάδα: Ποιο κενό καλύπτουν και πώς επηρεάζουν την ελληνικότητα.
5. Ελληνικά ιδιωτικά πανεπιστήμια και αλλοδαπά ανωτατικοποιημένα παραρτήματα πανεπιστημίων του εξωτερικού στη χώρα.
6. Ο προγραμματισμός της εκπαίδευσης σε συνάφεια με τις ανάγκες της ελληνικής αγοράς εργασίας.
7. Η ελληνική γλώσσα, η πολιτική και η θέση της στην ανώτατη εκπαίδευση.
8. Το δικαίωμα στην εργασία ως βασικό κοινωνικό και πολιτικό αγαθό.
9. Μόνιμοι και αναπληρωτές εκπαιδευτικοί: Σταθερότητα και αξιοπρέπεια στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.
10. Μόνιμοι και συμβασιούχοι στο κρατικό σύστημα υγείας: Σταθερές ανάγκες με προσωρινές λύσεις.
11. Η ανεργία ως βασικό κοινωνικό πρόβλημα: Αίτια και επιπτώσεις.
12. Η ανεργία ως εργαλείο πίεσης των εργαζομένων από το κεφάλαιο και την οικονομική πολιτική.
13. Η εργασία ως δικαίωμα ή ως παραχώρηση των εργοδοτών;
14. Τεχνολογική πρόοδος, μείωση θέσεων εργασίας και ανάγκη για σταδιακή μείωση των εργατοωρών με αντίστοιχη αύξηση του μισθού αντί για αγώνα διατήρησης του οχτάωρου.
15. Η συνάφεια των σπουδών με την επαγγελματική αποκατάσταση και τις πραγματικές δυνατότητες της ελληνικής αγοράς.
16. Κακοποίηση του πολίτη ή χειραφέτηση της κοινωνίας;
17. Κρατικός και ιδιωτικός τομέας: Όρια, ρόλοι και δυνατότητες συνύπαρξης.
18. Η περιουσία της Εκκλησίας και των εκκλησιαστικών νομικών προσώπων: Ανάγκη να αποκτήσουν φορολογικό μητρώο, να υπόκεινται σε φορολόγηση και παράλληλα να επιτελούν φιλανθρωπικό έργο, όπως προβλέπεται και για τις ιδιωτικές εταιρείες.

19. Κρατικός και ιδιωτικός τομέας: Λειτουργικότητα και αμοιβές στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
20. Στις χώρες της Ευρώπης η πανεπιστημιακή εκπαίδευση, οι μεταφορές και η ενέργεια παραμένουν υπό κρατική ιδιοκτησία και ιδρύουν παραρτήματα στο εξωτερικό προς ενίσχυση της οικονομικής τους δύναμης.
21. Ιδιωτικοποίηση ως στρατηγική επιλογή για την Ελλάδα: Θέσεις, επιχειρήματα και συνέπειες.
22. Η θέση και τα δικαιώματα των γυναικών στο κράτος, στις εκκλησίες και στις θρησκείες: Αντιφάσεις ανάμεσα στη θεωρητική ισότητα και την πρακτική υποταγή, με παράδειγμα τον Χριστιανισμό.
23. Η αυτεπάγγελτη παρέμβαση της Δικαιοσύνης για διαχρονικά εγκλήματα πολιτισμού – το παράδειγμα του Παρθενώνα.
24. Η ηρεμία της άγνοιας του παρελθόντος και το άγχος της γνώσης του παρόντος.
25. Αίτια των χαμηλών οικονομικών δυνατοτήτων των ελληνικών οικογενειών και των πολιτών.

Ο Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής,

Παντελής Γεωργογιάννης
τ. Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης
Πανεπιστημίου Πατρών